
EYE FILMMUSEUM

In 2012 opende de Stichting Film Instituut Nederland (Eye) in Amsterdam-Noord de deuren van het Eye Filmmuseum aan het IJ. Vanuit het Vondelpark verhuisde de instelling naar een grootschalig filmcentrum in een markant gebouw, waar 700.000 bezoekers per jaar komen voor culturele activiteiten, horecabezoek en zakelijke evenementen. Aan de Asterweg is het Eye Collectiecentrum gevestigd, de collectiewerkplaats voor conservering, restauratie en onderzoek.

De instelling heeft als missie een schatbewaarder, een pionier en een gids te zijn in de wereld van de film en kunst van het bewegend beeld. De visie van Eye vertaalt zich in de wil om wereldwijd toonaangevend te zijn in de wijze waarop film binnen een museale context wordt bewaard en getoond. Eye presenteert en bewaart film als kunst, vermaak, cultureel erfgoed en maatschappelijk document. Daarbij kijkt de instelling niet alleen naar grote klassiekers en gevestigde namen, maar wil ze ook ruimte geven aan het onbekende en het experiment, om zodoende een nieuw perspectief te bieden op film en (film)geschiedenis en de kunst van het bewegende beeld.

Eye is een museum, een archief, een presentatie-instelling, een kennisinstituut en een filmsector-ondersteunende instelling. De ambities die Eye formuleert op het terrein van de collectie zijn vierledig: doorontwikkeling van het digitale ecosysteem, structurele financiering voor research en development, verdere online ontsluiting van de collectie en het werven van financiering voor een aankoopfonds van *expanded cinema*, van virtual reality tot filmische installaties.

De prioriteiten voor het presentatiebeleid van Eye liggen in de aankomende periode op maatschappelijke relevantie, het bieden van nieuwe perspectieven en experimenten, en daarnaast het financieren van een *project space* (ruimte voor installaties, *performances* en virtual reality).

Speerpunten op het vlak van educatie zijn: meer structurele aandacht voor familieprogramma's, uitbouw van onderscheidende onderwijsprogramma's, intensivering van de samenwerking met scholen in Amsterdam-Noord, continuering van het Amsterdams Filmmenu en, in het licht van Eye's landelijke rol op educatiegebied, meer samenwerking met de provincie Noord-Holland op het gebied van filmeducatie-*hubs*.

De collectie- en presentatietaken van Eye vallen onder de Erfgoedwet. De beleidsvoornemens voor de ondersteunende taken voor landelijke educatie en de internationale promotie van de instelling, zijn beschreven in de plannen voor de landelijke BIS-aanvraag. Eye richt zich de komende vier jaar, wat betreft de Amsterdam BIS, op de lokale museale en educatieve taken, de samenwerkingsprojecten en in het bijzonder op de betekenis van Eye voor Amsterdam-Noord.

ADVIES

Artistiek belang

Eye Filmmuseum is het enige museum in Nederland voor film-erfgoed en filmcultuur. De Amsterdamse Kunstraad onderschrijft dat Eye 'zowel het Rijks en het Stedelijk Museum van de film in Nederland' is. Eye toont vakmanschap en excellentie op het gebied van het uitvoeren van zijn

artistiek-inhoudelijke activiteiten. De organisatie programmeert met succes een breed en bijzonder filmaanbod. De kunstraad vindt de visie op het tentoonstellingsprogramma boeiend en constateert dat dit in de praktijk leidt tot prikkelende en technisch hoogstaande presentaties.

De presentatieprogramma's zijn uitnodigend, goed ontwikkeld en geven de bezoeker een verdiepende ervaring. Uit de keuzes die gemaakt worden binnen de programmering, blijkt een gedegen kennis van de filmgeschiedenis en (film)industrie. De programma's die Eye biedt, worden over het algemeen door de (film)pers hooggewaardeerd en trekken bezoekers (ook) van ver buiten Amsterdam. De kunstraad merkt op dat Eye in haar programmering op een innovatieve en heldere manier blijft zoeken naar de juiste balans tussen bewezen talent en experiment, en tussen historisch belangwekkende en nieuwe vormen van beeld- en filmkunst. De instelling stimuleert en presenteert daarmee nieuwe vormen van *storytelling*. De kunstraad heeft er alle vertrouwen in dat Eye zorgdraagt voor een vakkundige uitvoering.

Innovatie spreekt uit de introductie van nieuwe formats in de maandelijksse programmering, waarbij Eye de nieuwste ontwikkelingen in de film- en beeldcultuur laat zien. De kunstraad is vooral te spreken over de verschillende activiteiten van de Xtended-programmering omtrent virtual reality en gecensureerde filmprogramma's die anders alleen op internationale filmfestivals te zien zijn.

Eye slaagt er goed in topkwaliteit uit het brede scala van de filmwereld specifiek onder de aandacht te brengen bij een groot publiek.

De instelling bekleedt in de filmwereld een pioniersrol en voorbeeldfunctie op restauratie- en archiveringsgebied en digitalisering. De invloed van Eye hierin is onmiskenbaar, constateert de kunstraad. De kennis die Eye in huis heeft, draagt bij aan het creatieve filmische klimaat van de stad Amsterdam en de aantrekkingskracht die de stad hierdoor heeft op makers en onderzoekers uit het hele land. De ambities die de instelling op dit terrein formuleert, zijn gefundeerd en worden bekrachtigd door de belangstelling van de internationale museum- en archiefcollega's die de jaarlijkse Eye International Conference bezoeken.

De internationale promotietak van de organisatie is, sinds kort onder de naam SEE NL, actief op de belangrijkste filmfestivals en -podia in

de wereld om de Nederlandse filmsector te promoten. De kracht van Eye ligt daarbij in het samenbrengen van verschillende partijen.

De kunstraad staat positief tegenover een *project space*, die ruimte biedt aan korter lopende tentoonstellingen van nieuwe makers die het experiment omarmen. De kunstraad raadt aan hiervoor een directe verbinding te leggen met *talent hub* Moving Arts Centre Amsterdam (MACA). Eye is hiervan een van de kwartiermakers, en de kunstraad adviseert om te onderzoeken of het betrekken van eenzelfde locatie niet voor de hand ligt. Hier kunnen makers en publiek elkaar treffen en kunnen meer makers onderling hun expertise uitwisselen.

Belang voor de stad

De kunstraad erkent de waarde van Eye voor de stad, maar mist in de aanvraag een overtuigende invulling van de taken van de activiteiten die specifiek gericht zijn op Amsterdam.

Het is logisch en ook aan te moedigen dat Eye zich binnen Amsterdam eerst focust op het stadsdeel waarin zij gevestigd is en ook aangeeft daar een voortrekkersrol te willen spelen. Betrokkenheid bij het stadsdeel door middel van deelname aan bijvoorbeeld Cultuurtafel Noord en Filmclub Noord moedigt de kunstraad aan. In de ondernemingsplannen worden deze initiatieven echter erg summier aangestipt en de effecten op een daadwerkelijke verbinding met de inwoners van het stadsdeel kan de kunstraad daarin ook niet teruglezen.

Het Eye Collectiecentrum aan de Asterweg biedt geïnteresseerden de mogelijkheid om in de archieven van het museum te zoeken. Het is een mooi initiatief tot ontsluiting van de collectie, bedoeld voor een breed publiek. Wel vraagt de kunstraad zich af of dit voldoende bekend is bij de inwoners van Amsterdam.

Eye is zich er wel van bewust welk publiek het bereikt en welke publieksgroepen (nog) niet. De kunstraad constateert dat de instelling op projectbasis het contact met verschillende publieksgroepen heeft weten te versterken en spreekt de hoop uit dat Eye deze wijze van werken structureel verankert in haar beleid. Het project met buurtambassadeurs toont dat Eye gehoor heeft gegeven aan eerdere kritiek dat de instelling

onvoldoende openstond voor de 'gewone' Amsterdammer. Het project laat een aantal inwoners met verschillende achtergronden en uit verschillende stadsdelen meedenken over de familieprogrammering. De kunstraad had echter graag meer willen lezen over de resultaten van het publieksbeleid, mede gezien het feit dat de instelling acht jaar geleden al haar deuren opende aan de oevers van 't IJ.

In Eye vinden veel festivals plaats zoals Cinedans, Keep an Eye/ Filmacademie, Imagine en Taartroversfestival. De instelling zegt daarbij een publiek te bereiken buiten het reguliere film- en museumbezoek om. De kunstraad merkt op dat Eye hierbij in enkele gevallen vooral de rol van host op zich neemt, waarbij het inhoudelijke werk binnen de samenwerking verricht wordt door de externe partijen.

Eye besteedt in het ondernemingsplan weinig aandacht aan didactische kwesties; het gestelde, maar niet uitgewerkte belang van beeldcultuur. Het onderwijzen van mediawijsheid, waardoor scholieren beter geïnformeerd zijn in de enorme hoeveelheid media-aanbod, is in een samenleving waar beeldtaal zo dominant aanwezig is, van fundamenteel belang. Dat maakt de plannen in de aanvraag op dit punt – ook gezien de rol die Eye vervult binnen de landelijke leerlijn filmeducatie – minder diepgaand dan verwacht.

Uitvoerbaarheid

De kunstraad beoordeelt de begroting als realistisch. De bedrijfsvoering is gezond en stabiel, en de begroting wordt gedekt door een mix van inkomsten, met meerdere subsidiestromen op nationaal en stedelijk niveau. De bijdrage vanuit het ministerie van OCW is substantieel en onderschrijft het nationale belang van de instelling.

De kunstraad beaamt de rol die Eye voor zichzelf definieert als schatbewaarder, gids en pionier. De grootte en omvang van de doelen die Eye daarbij voor zichzelf formuleert, bemoeilijken logischerwijs de slagvaardigheid van de organisatie. En dat kan ten koste gaan van de focus op de uitvoerbaarheid van de kerntaken van de instelling.

De kunstraad onderkent dat Eye zich in een ingewikkelde spaagaat bevindt, waarbij de instelling enerzijds inkomsten voor de dagelijkse

bedrijfsvoering genereert met het exploiteren van de zalen. Anderzijds wil Eye de benodigde ruimte kunnen gebruiken om de collectie van de instelling en nieuwe presentatieprogramma's te maken en tentoon te stellen. Verhuur van de zalen is een enorme belasting voor de organisatie en legt druk op de inhoudelijke activiteiten, constateert de kunstraad. Interessante en relevante exposities, bijvoorbeeld op het gebied van nieuwe media, krijgen daardoor niet de aandacht en de fysieke plek in het gebouw, die zij volgens de kunstraad wel verdienen.

De organisatie geeft aan dat het al jaren op het scherpst van de snede opereert zodat er geen rek meer in de begroting zit. De terugloop van sponsorinkomsten, objectief gezien een relatief klein percentage van de overkoepelende begroting, heeft daardoor verhoudingsgewijs een grote impact.

Hoewel de aanvraag voor de financiële ondersteuning voor MACA en een project space via andere subsidieroutes lopen, vraagt de kunstraad zich af of de instelling de financiële risico's (beheer en meerjarenonderhoudsplan) van een initiatief zoals een *project space*, voldoende onderkent. Datzelfde geldt voor de mogelijke druk die dit op de organisatie uitoefent.

Diversiteit en inclusie

Eye geeft aan, meerdere perspectieven te willen tonen op de (film)geschiedenis. Het verbinden van het heden, verleden en toekomst van film verschaft een noodzakelijke context, waardoor een pluriforme blik kan ontstaan. Op het vlak van diversiteit en inclusie, urgentie en oorspronkelijkheid mist de kunstraad in de programmering een andere (niet-westerse) blik die zou kunnen bijdragen in het aanspreken van een breder publiek. Op dit moment trekken de tentoonstellingen en projecten vooral een homogeen (hoogopgeleid en wit) publiek.

De werkzaamheden van een daartoe in het leven geroepen 'werkgroep Inclusie' worden summier gespecificeerd, net als het monitoringsproces van de implementatie van de werkzaamheden. De kunstraad vindt het zorgwekkend dat een toonaangevend instituut als Eye, behalve een werkgroep, ogenschijnlijk verder geen externe expertise heeft ingehuurd

om op het gebied van personeel, programmering en publiek grote stappen te maken op het gebied van diversiteit.

Echter, de plannen om meer te gaan werken met gastprogrammeurs, gastcuratoren en gastmarketeers, en het installeren van denktanks, stemmen de kunstraad positief. De instelling stelt zich daarmee open voor een meerstemmige blik op de collectie en biedt ruimte voor mogelijk andere vormen van ontsluiting. Deze initiatieven kunnen bijdragen aan een diverser personeelsbestand. De kunstraad merkt op dat er wel een zekere mate van vrijblijvendheid ontstaat, omdat enthousiaste filmprofessionals dit werk vaak onbezoldigd of op projectbasis doen. Het zou beter zijn de expertise structureel aan de instelling te verbinden.

De kunstraad moedigt het concept van het MovieZone social team aan. Binnen dit programma werkt Eye samen met een groep jongeren met verschillende culturele en sociale achtergronden uit de hele stad. Een mooi voorbeeld van een initiatief waarbij Eye een meer heterogene groep aanspreekt.

Eye Filmmuseum wordt op naam in de Amsterdam Bis 2021-2024 opgenomen.

Huidig	€ 168.012
Huidig 2020*	€ 169.524
Gevraagd	€ 330.000
Advies	€ 175.000

*inclusief (eenmalige) 0,9% compensatie nominaal in het jaar 2020
